EUROOPAN PARLAMENTTI

2004 *2009*

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

2008/2160(INI)

21.1.2009

MIETINTÖLUONNOS

johon sisältyy ehdotus Euroopan parlamentin suositukseksi neuvostolle turvallisuuden ja perusvapauksien vahvistamisesta internetissä (2008/2160(INI))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Stavros Lambrinidis

PR_INI_art114

SISÄLTÖ

Sivu

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN SUOSITUKSEKSI NEUVOSTOLLE 3

EHDOTUS SUOSITUKSEKSI NEUVOSTOLLE (B6-0302/2008).....9

PERUSTELUT.....11

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN SUOSITUKSEKSI NEUVOSTOLLE

turvallisuuden ja perusvapauksien vahvistamisesta internetissä
(2008/2160(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Stavros Lambrinidisin PSE-ryhmän puolesta laatiman ehdotuksen Euroopan parlamentin suositukseksi neuvostolle turvallisuuden ja perusvapauksien vahvistamisesta internetissä (B6-0302/2008),

– ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn Euroopan yleissopimuksen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan[1], ja erityisesti niiden säännökset, jotka liittyvät henkilötietojen suojaan, sananvapauteen, yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen sekä vapautta ja turvallisuutta koskevaan oikeuteen,

– ottaa huomioon yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24. lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY[2], rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta 27. marraskuuta 2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS[3], julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä 17. marraskuuta 2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/98/EY[4], komission 13. marraskuuta 2007 esittämän ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin antamiseksi yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla annetun direktiivin 2002/22/EY, henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla annetun direktiivin 2002/58/EY ja kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä annetun asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta (KOM(2007)0698), Euroopan parlamentin ja neuvoston 15. maaliskuuta 2006 yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen yhteydessä tuotettavien tai käsiteltävien tietojen säilyttämisestä annetun direktiivin 2006/24(EY)[5] sekä julkisasiamiehen 14. lokakuuta 2008 antaman ratkaisuehdotuksen asiassa C-301/06 Irlanti vastaan Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto,

– ottaa huomioon tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä 24. helmikuuta 2005 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2005/222/YOS[6], muihin maksuvälineisiin kuin käteisrahaan liittyvien petosta ja väärennysten torjunnasta 28. toukokuuta 2001 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2001/413/YOS[7], terrorismin torjumisesta tehdyn puitepäätöksen 2002/475/YOS muuttamisesta 28. marraskuuta 2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen

---

1 EYVL C 364, 18.12.2000, s. 1.
2 EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.
3 EUVL L 350, 30.12.2008, s. 60.
4 EUVL L 345, 31.12.2003, s. 90.
5 EUVL 2006, L 105, s. 54.
6 EUVL L 69, 16.3.2005, s. 67
7 EYVL L 149, 2.6.2001, s. 1.

2008/919/YOS[1], komission 22. toukokuuta 2007 esittämän tiedonannon neuvostolle, Euroopan parlamentille ja alueiden komitealle "Tavoitteena yleinen toimintalinja tietoverkkorikollisuuden torjumiseksi" (KOM(2007)0267) sekä äskettäiset aloitteet vakavan rikollisuuden ja terrorismin paljastamiseksi (esimerkiksi internetin sisällön valvontaa koskevan Check the Web -hankkeen),

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) ja Yhdistyneiden kansakuntien tekemän työn niin rikollisuuden ja verkkorikollisuuden torjumisen kuin myös perusoikeuksien ja -vapauksien kunnioittamisen puolesta myös internetissä[2],

– ottaa huomioon eurooppalaisten tuomioistuinten ja kansallisten perustuslakituomioistuinten viimeaikaiset tuomiot ja erityisesti Saksan perustuslakituomioistuimen tuomion[3], jossa tunnustetaan erillisoikeus tietotekniikkajärjestelmien luottamuksellisuuden ja koskemattomuuden suojelemiselle,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 114 artiklan 3 kohdan ja 94 artiklan,

– ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön ja kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan lausunnon (A6-0000/2008),

A. katsoo, että internetin kehitys osoittaa, että siitä on tulossa korvaamaton väline demokraattisten aloitteiden edistämisessä, uusi foorumi poliittiselle keskustelulle (esimerkiksi online-kampanjointi, sähköinen äänestäminen), keskeinen väline maailmanlaajuisesti käytettäessä sananvapautta (esimerkiksi verkkopäiväkirjan pito) sekä kehitettäessä liiketoimintaa,

B. katsoo, että internet antaa täyden merkityksen sananvapauden määritelmälle, joka on kirjattu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklaan, erityisesti sen "alueellisista rajoista riippumattomalle" ulottuvuudelle,

C. katsoo, että avoimuutta, yksityisyyden kunnioittamista ja luottamuksen ilmapiiriä internetin sidosryhmien välillä pitäisi pitää korvaamattomina tekijöinä kehitettäessä kestävää näkemystä internet-turvallisuudesta,

D. ottaa huomioon, että vapautensa takia internetiä on myös käytetty väkivaltaisten ja epädemokraattisten viestien, kuten terrori-iskuihin yllyttävien viestien, levittämiseen; katsoo, että laajemmat tietoverkkorikollisuuden uhat ovat lisääntyneet maailmanlaajuisesti ja että ne ovat vaaraksi yksilöille (myös lapsille) ja verkoille,

E. katsoo, että näihin rikoksiin on reagoitava tehokkaasti ja määrätietoisesti muuttamatta internetin pohjimmiltaan vapaata ja avointa luonnetta,

---

[1] EUVL L 330, 9.12.2008, s. 21.

[2] Esimerkiksi: Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskeva yleissopimus, tehty 23.11.2001; Euroopan neuvoston yleissopimus yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä, tehty 28.1.1981.

[3] BVerfG, 1 BvR 370/07, 27.2.2008, Absatz-Nr. (1 - 333).

F. katsoo, että demokraattisessa yhteiskunnassa nimenomaan kansalaisilla on oikeus tarkkailla ja arvioida päivittäin hallitustensa ja heille palveluja tuottavien yksityisten yritysten toimintaa ja mielipiteitä, eikä hallituksilla tai yrityksillä tarkkailla ja arvioida päivittäin kansalaisten toimintaa ja mielipiteitä; katsoo, että teknisesti edistykselliset valvontamenetelmät yhdessä niiden käyttämisen rajoista säädettyjen lakien löyhyyden kanssa yhä enenevässä määrin uhkaavat tätä periaatetta,

G. katsoo, että teknologian kehitys yhä useammin mahdollistaa kansalaisten salaisen ja käytännössä huomaamattoman valvonnan heidän toimiessaan internetissä; katsoo, että valvontamenetelmien pelkän olemassaolon ei pitäisi automaattisesti oikeuttaa niiden käyttöä, vaan etusijalla olevan kansalaisten perusoikeuksien suojelun perusteella pitäisi määritellä rajat ja täsmälliset olosuhteet, joissa viranomaiset tai yksityiset yritykset voivat käyttää näitä menetelmiä,

H. katsoo, että on palautettava mieleen, että kun on kyse sananvapauden tai yksityiselämän kunnioittamisen kaltaisista oikeuksista, viranomaiset saavat puuttua niiden käyttämiseen vain, jos viranomaistoimet ovat lainmukaisia, välttämättömiä ja oikeasuhtaisia demokraattisessa yhteiskunnassa,

I. ottaa huomioon, että maailmanlaajuisen, avoimen ja osallistavan luonteensa takia internet yleensä on vapaa väline, mutta tämä ei sulje pois tarvetta harkita kansallisella ja kansainvälisellä tasolla sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, miten internetin käyttäjien perusvapauksia sekä turvallisuutta kunnioitetaan ja suojellaan,

J. katsoo, että digitaalisesta lukutaidottomuudesta tulee 2000-luvun uusi lukutaidottomuuden muoto; katsoo, että internetin käyttömahdollisuuden varmistaminen kaikille kansalaisille on siksi yhtä tärkeää kuin kaikkien kansalaisten koulutuksen varmistaminen ja että hallitukset tai yksityiset yritykset eivät saisi evätä tätä mahdollisuutta uhkaamalla rangaistuksella; katsoo, että on tärkeää käsitellä esille tulevia kysymyksiä, kuten verkon puolueettomuutta, yhteentoimivuutta, kaikkien internetin palvelinten maailmanlaajuista tavoitettavuutta sekä avointen formaattien ja standardien käyttämistä,

K. katsoo, että oikea tasapaino pitäisi säilyttää luovan alan ja kulttuurialan kokeiluille ja vaihdolle ennennäkemättömiä mahdollisuuksia avaavan julkisen sektorin tiedon uudelleenkäytön sekä teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisen välillä,

1. esittää neuvostolle seuraavat suositukset:

Kaikille täysimääräinen ja turvallinen pääsy internetiin

a) osallistutaan ponnisteluihin, joilla pyritään luomaan internetistä tärkeä väline käyttäjien vaikutusvallan lisäämiseksi ja ympäristö, joka sallii alhaalta ylöspäin suuntautuvien lähestymistapojen ja sähköisen demokratian kehityksen varmistaen samalla asianmukaisten suojatoimien luomisen, koska alalla voi kehittyä uusia valvonnan ja sensuurin muotoja; otetaan huomioon, että käyttäjien internetissä nauttiman vapauden ja yksityiselämän suojan pitäisi olla todellista eikä näennäistä,

b) tunnustetaan, että internet voi olla ainutlaatuinen mahdollisuus tehostaa osallistuvaa

kansalaisuutta ja että tässä suhteessa pääsy verkkoihin ja sisältöihin on yksi keskeisistä tekijöistä; suositellaan, että kyseistä asiaa kehitetään edelleen sen olettamuksen pohjalta, että jokaisella on oikeus olla osallisena tietoyhteiskunnassa ja että instituutioilla ja sidosryhmillä kaikilla tasoilla on yleinen vastuu avustaa tämän kehityksen toteuttamisessa[1] ja käydä siten käsiksi uuteen kaksitahoiseen haasteeseen, jonka digitaalinen lukutaidottomuus ja demokratian ulkopuolelle jääminen sähköisten viestintävälineiden aikakaudella muodostavat[2],

c) varmistetaan yhdessä muiden toimijoiden kanssa, että turvallisuutta, sananvapautta ja yksityisyyttä sekä avoimuutta internetissä ei pidetä kilpailevina tavoitteina vaan että niitä käsitellään samanaikaisesti ja kokonaisvaltaisesti tavalla, joka vastaa asianmukaisesti kaikkiin näihin vaatimuksiin,

Vahva sitoutuminen tietoverkkorikollisuuden torjuntaan

d) kehotetaan neuvoston puheenjohtajavaltiota ja komissiota harkitsemaan kokonaisvaltaista strategiaa tietoverkkorikollisuuden torjumiseksi, myös tapoja, joilla käsitellään väärän henkilöllisyyden käyttöä EU:n tasolla,

e) kannustetaan pohtimaan julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden välistä välttämätöntä yhteistyötä tällä alalla ja lainvalvontaviranomaisten yhteistyön tehostamista,

f) jatketaan Check the Web -hankkeen puitteissa tehtyä työtä ja edistetään toimia, joiden avulla pyritään tehostamaan tietoverkkorikollisuutta koskevan tiedon levittämistä, esimerkiksi äskettäisiä aloitteita kansallisten hälytysjärjestelmien ja eurooppalaisen hälytysjärjestelmän luomiseksi, joita käytetään internetissä tehdyistä rikoksista ilmoittamiseen, jos välttämättömät suojakeinot ovat käytössä,

g) kannustetaan lasten suojeluun tarkoitettuja ohjelmia ja koulutetaan heidän vanhempiaan EU:n lainsäädännön mukaisesti uusien verkossa esiintyvien vaarojen osalta ja laaditaan vaikutustenarviointi nykyisten ohjelmien tehokkuudesta tähän mennessä,

h) annetaan teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseen tähtääviä rikosoikeudellisia toimenpiteitä koskeva direktiivi ja kielletään samalla kyseisessä tarkoituksessa kaikkien internetin käyttäjien toiminnan järjestelmällinen tarkkailu ja valvonta internetissä sekä varmistetaan, että rangaistukset ovat oikeassa suhteessa tehtyihin rikkomuksiin; kunnioitetaan myös yksittäisten käyttäjien sananvapautta ja yhdistymisvapautta ja torjutaan tietoverkoissa tehtävien teollis- ja tekijänoikeusrikkomusten kannustimia, myös eräitä liiallisia käyttöoikeusrajoituksia, joita teollis- ja tekijänoikeuksien haltijat itse ovat asettaneet,

[1] Katso Kreikan perustuslaki ja sen 5A pykälä.

[2] Euroopan neuvoston 17.9.2008 julkaisemassa asiakirjassa "Internet - a critical resource for all" korostetaan myös, että oikeudenmukaisuuden ja osallistumisen varmistaminen ja edistäminen internetin osalta on merkittävä askel oikeudenmukaisuuden ja osallistumisen kehittymiselle koko yhteiskunnassa.

i) varmistetaan, että kiistanalaisten poliittisten mielipiteiden ilmaisemisesta internetissä, myös terrorismin osalta, ei panna vireille rikosoikeudenkäyntiä,

Perusoikeuksien ehdottoman suojelun ja tehostetun edistämisen jatkuva huomioon ottaminen internetissä

j) otetaan huomioon, että "sähköisestä henkilöllisyydestä" on enenevässä määrin tulossa olennainen osa minuutta ja että tässä suhteessa sitä kannattaa suojella asianmukaisesti ja tehokkaasti sekä yksityisten että julkisten toimijoiden tunkeilulta; otetaan asianmukaisesti huomioon nimettömyyden, salanimien ja tietovirtojen hallinnan merkitys yksityisyydelle ja että käyttäjille pitäisi tarjota keinot yksityisyyden suojaamiseksi tehokkaasti,

k) tunnustetaan vaarat internetin valvonnan ja hallinnan sellaisissa muodoissa, joiden avulla pyritään myös seuraamaan yksilön jokaista liikettä verkossa ja joiden tarkoituksena on tehdä käyttäjästä profiili ja antaa "pisteitä"; tehdään selväksi, että tällaisia menetelmiä pitäisi aina arvioida niiden välttämättömyyden ja suhteellisuuden kannalta niiden tavoitteiden valossa, joihin niillä pyritään; korostetaan myös, että käyttäjiltä vaaditaan suurempaa tietoisuutta ja tietoon perustuvaa suostumusta heidän toimiessaan verkossa esimerkiksi verkkoyhteisöissä,

l) tutkitaan ja määritetään rajat suostumukselle, jonka hallitukset tai yksityiset yritykset voivat pyytää ja saada käyttäjiltä ja jossa nämä luopuvat osittain yksityisyyttään, koska yksittäisten käyttäjien ja tällaisten instituutioiden välillä vallitsee selvä neuvotteluasemien ja tiedon epätasapaino,

m) rajataan tiukasti ja määritellään tapaukset, joissa yksityistä internetyritystä voidaan vaatia paljastamaan tietoja valtion viranomaisille,

n) tuomitaan hallituksen määräämä sensuuri, joka koskee verkkosivuilta etsittävissä olevaa sisältöä, erityisesti silloin, kun rajoituksilla voi olla tukahduttava vaikutus poliittiseen mielipiteenilmaisuun,

o) kehotetaan jäsenvaltioita varmistamaan, että sananvapauteen ei kohdisteta mielivaltaisia rajoituksia julkiselta ja/tai yksityiseltä taholta, ja välttämään kaikkia oikeudellisia tai hallinnollisia toimenpiteitä, joilla voi olla tukahduttava vaikutus yksilöiden mielipiteenilmaisuun,

p) kiinnitetään huomiota siihen, että "esineiden internetin" kehittymisen myötä tietosuojaa ja kansalaisten oikeuksien suojaamista ei pitäisi sivuuttaa,

q) kannustetaan edistämään sisäänrakennetun yksityisyyden suojan periaatetta, jonka mukaan yksityisyyttä koskevat vaatimukset ja tietosuojavaatimukset pitäisi ottaa käyttöön mahdollisimman pian uuden teknologian elinkaaren aikana,

Kansainväliset tavoitteet

r) rohkaistaan kaikkia internetin toimijoita sitoutumaan jatkuvaan internetin perusoikeuksien kehittämiseen, joka perustuu nykyisiin perusoikeuksiin, edistää

niiden toteutumista ja kannustaa uusien periaatteiden tunnustamista; otetaan huomioon, että tässä suhteessa aktiivinen internetin perusoikeuksia edistävä yhteenliittymä on johtavassa asemassa,

s) varmistetaan, että tässä yhteydessä harkitaan monitoimijaista ja -tasoista prosessilähtöistä aloitetta sekä maailmanlaajuisten ja paikallisten aloitteiden yhdistelmää internetin käyttäjien oikeuksien määrittelemiseksi ja niiden suojelemiseksi, varmistaen samalla menettelyn oikeutus, vastuuvelvollisuus ja hyväksyntä,

t) kannustetaan EU:ta osallistumaan aktiivisesti eri kansainvälisiin foorumeihin, joilla käsitellään internetin maailmanlaajuisia ja paikallisia näkökohtia, esimerkiksi Internetin hallintofoorumiin (IGF),

u) osallistutaan yhdessä kaikkien asiaankuuluvien EU:n toimijoiden kanssa eurooppalaisen internetin hallintofoorumin perustamiseen, joka arvioisi kansallisista internetin hallintofoorumeista kertynyttä kokemusta, toimisi alueellisena keskuksena ja välittäisi tehokkaammin Euroopan laajuisia kysymyksiä, kantoja ja huolia tulevilla kansainvälisillä internetin hallintofoorumeilla;

o

o o

2. kehottaa puhemiestä välittämään tämän suosituksen neuvostolle ja tiedoksi komissiolle.

11.6.2008

EHDOTUS SUOSITUKSEKSI NEUVOSTOLLE (B6-0302/2008)

työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan mukaisesti

Stavros Lambrinidis

turvallisuuden ja perusvapauksien vahvistamisesta internetissä

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen henkilötietojen suojaamista, sanan- ja tiedonvälityksen vapautta sekä yksityis- ja perhe-elämän suojaa koskevat artiklat,

– ottaa huomioon viimeaikaiset aloitteet vakavan rikollisuuden ja terrorismin paljastamiseksi ("Check the web" -hanke) ja viimeaikaisen ehdotuksen terrorismin torjunnasta 13. kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS muuttamiseksi, kuten myös ehdotuksen henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla annetun direktiivin 2002/58/EY tarkistamiseksi,

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) ja Yhdistyneiden kansakuntien (YK) tekemän työn niin rikollisuuden ja verkkorikollisuuden torjumisen kuin myös perusoikeuksien ja -vapauksien kunnioittamisen puolesta myös internetissä,

– ottaa huomioon eurooppalaisten tuomioistuinten ja kansallisten perustuslakituomioistuinten viimeaikaiset tuomiot ja erityisesti Saksan perustuslakituomioistuimen (BVerfG) tuomion, jossa tunnustetaan erillisoikeus tietotekniikkajärjestelmien luottamuksellisuuden ja koskemattomuuden suojelemiselle,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan,

A. toteaa, että internetistä on tullut maailmanlaajuisesti erityisen tärkeä väline sananvapauden käytölle ja taloudellisen toiminnan kehitykselle; katsoo, että tässä yhteydessä on erityisen tärkeää, ettei rikollisuuden eikä julkisten tai yksityisten toimijoiden vallan väärinkäytön torjunta rajoita internetin mahdollisuuksia,

B. toteaa, että internet-ilmiötä on sen maailmanlaajuisen ulottuvuuden, nopean kehityksen ja teknisen erityisyyden takia vaikea valvoa yksinomaan kansallisella lainsäädännöllä ja että aloitteita pitäisi tehdä nimenomaan kansainvälisellä tasolla yksilön turvallisuutta koskevien oikeuksien sekä yksilön vapautta ja yksityiselämää suojaavien oikeuksien turvaamiseksi,

1. suosittaa neuvostolle, että se luo edellytykset

a) kansallisten lainsäädäntöjen harmonisoinnin mahdollistamiselle Euroopan unionin sisällä koskien vaatimuksia perusoikeuksien suojelemista internetissä,

b) keskustelun vahvistamiselle kansallisten ja eurooppalaisten lainsäätäjien kuten myös kansallisten ja eurooppalaisten tuomioistuinten välillä,

c) keskustelun edistämiselle kaikkien internetissä toimivien ja sen vaikutuspiirissä olevien, erityisesti internet-operaattoreiden ja käyttäjien välillä,

d) tarvittavien sopimusten solmimisen edistämiselle kansainvälisellä tasolla kahdenvälisissä (erityisesti transatlanttiset suhteet) ja monenvälisissä (Euroopan neuvoston, OECD:n ja YK:n puitteissa tehtävät aloitteet) suhteissa;

2. kehottaa puhemiestä välittämään tämän suosituksen neuvostolle ja tiedoksi komissiolle.

PERUSTELUT

Perusoikeudet internetissä – edistystä ja uhkia

Elämme aikaa, jona kaikki hallituksista poliisiin, yksityisiin yrityksiin ja jopa rikollisiin pyrkivät pääsemään mahdollisimman laajasti käsiksi ihmisten yksityisiin sähköisiin tietoihin. Erityisesti internetin kautta yksityiselämästämme on saatavilla ennennäkemättömän yksityiskohtaista tietoa; jopa yhdellä ainoalla klikkauksella jollakin internetsivustolla syntyy tietoa, jota markkinoijat, tietopalvelut tai identiteettivarkaat voivat potentiaalisesti käyttää hyväkseen.

Siksi **yksityisyyden suoja** internetissä on perusoikeus, jonka suojaaminen on lainsäätäjien kiireellisimpiä tehtäviä. Se luo myös ennennäkemättömän vaikeita eettisiä, oikeudellisia, teknisiä ja poliittisia haasteita yhteiskunnillemme.

Kaikki ymmärtävät, että internetin avulla on mahdollista edistää perusoikeuksia, lisätä ihmisten vaikutusmahdollisuuksia rajattoman suuren tietomäärän avulla ja yhdistää yksilöt ja yhteisöt eri puolilla maailmaa. Ehkä vähemmän itsestään selvää on, että internet myös vakavasti vaarantaa perusoikeudet ja voi altistaa haitalliselle valvonnalle ja myös tarjota toimintavälineen rikollisille ja jopa terroristeille. Ja kaikkein vaikeinta on tietää, miten internetiä tulisi säännellä siten, että siitä saadaan sen tarjoamat hyödyt ja samalla rajoitetaan todellista ja vakavaa väärinkäytön vaaraa. Asian tekee vieläkin mutkikkaammaksi internetin luonne – hajautettu, käyttäjien ylläpitämä verkko, mitä mikään hallitus ei valvo ja joka ylittää lähestulkoon kaikki rajat.

Tämän mietinnön tarkoituksena onkin tuoda esille, kuinka yksilön perusoikeuksia voidaan parhaiten suojella ja edistää sähköisessä toimintaympäristössä. Lähtökohtaisesti on tärkeää

– ottaa mukaan tarkasteluun kaikki toimijat
– toimia eri tasoilla ja käyttää hyväksi nykyisiä kansallisia, alueellisia ja kansainvälisiä sääntelyvälineitä ja tarkastella niiden soveltamista nykyhetken oikeudellisessa käytännössä
– vaihtaa parhaita käytänteitä sekä
– ottaa huomioon erilaisten internetkäyttäjien tarpeet ja ongelmat ja monet (jatkuvasti kehittyvät) sähköiset toiminnot.

Tärkeintä on löytää tasapaino yksityisyyden ja turvallisuuden välillä. Tämä vaatii jatkuvaa valppaana oloa ja uudelleenarviointia, jotta voidaan pysyä tekniikan vääjäämättömän kehityskulun mukana. On pohdittava huolellisesti kaikkia erilaisia turvallisuusongelmia lähtien kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä verkkojen turvallisuuteen ja luotettavuuteen sekä sähköisesti tietoja vaihtavien yksityishenkilöiden turvallisuuteen. Jos internetin turvallisuuden parantaminen on yhteiskuntiemme oikeutettu tavoite, on myös tarkasteltava ja rajoitettava sellaisten valvonta- ja seurantatekniikoiden käyttöä, jotka voivat uhata perusoikeuksiamme – erityisesti silloin, kun niiden tarpeellisuus, suhteellisuus ja tehokkuus ovat kyseenalaisia. Kaiken lainsäädännön ja toimintaohjelmien kulmakivenä on oltava joustavuus, mukautettavuus ja vastuuvelvollisuus, jotta voidaan aina olla askeleen edellä tekniikan kehitystä.

Internet voi myös suuresti edistää muita perusoikeuksia, kuten sananvapautta, poliittisen toiminnan vapautta ja yhdistymisvapautta – vaikka toisaalta sen avulla on myös aivan yhtä helppo heikentää niitä. Yksi äskettäinen esimerkki tästä keskustelusta on lainsäädäntöaloite, joka koski internetkeskustelujen seurantaa terroristien hyökkäysten estämiseksi. Tämä on klassinen esimerkki lainsäädännöstä, joka voi johtaa laajamittaiseen valvontaan, jos sitä ei muotoilla hyvin tiukasti tavoitteiden mukaiseksi, mikä vaikuttaa tukahduttavasti poliittisten mielipiteiden ilmaisuun – joka puolestaan on demokraattisen yhteiskunnan ytimessä.

Oikean tasapainon löytäminen näissä asioissa on olennaista. Internet on ilman muuta antanut tehokkaita uusia välineitä rikolliseen toimintaan, ja on itsestään selvää, että terroristeja olisi estettävä käyttämästä internetiä hyökkäysten suunnitteluun ja toteuttamiseen. Samoin yhteiskunnissamme esitetään oikeutettuja vaatimuksia lapsipornografian levittämisen estämisestä internetissä. Koska tällaiset rikolliset luovat konkreettisia uhkia, kansalaiset vastustavat vähemmän poliisin vaatimuksia internetin laajasta valvonnasta – vaikka internet sinänsä on "aineeton". Tällaista suuntausta on vastustettava. Tarvitaan tehokkaita lakeja rikollisuuden torjumiseksi, mutta niissä ei saa mennä liiallisuuksiin. Koska internet on luonteeltaan epämääräinen ja aineeton, se on altis tällaisille liiallisuuksille. Harvat esimerkiksi hyväksyisivät sen, että poliisi tai markkinointiyritykset saisivat avata kaikki postin kautta lähetetyt kirjeet ja tarkastaa niiden sisällön. Samanlaista valppautta vaaditaan myös silloin, kun on kyse sähköisen viestinnän sisällön suojaamisesta.

Rikollisia etsivät valtion viranomaiset eivät kuitenkaan ole ainoita, jotka voivat tukahduttaa mielipiteenilmaisua ja uhata yksityisyyden suojaa, vaan myös yksityiset internetyritykset voivat menetellä näin voittoa tavoitellessaan. Uusin tekniikka tässä suhteessa – tavallisesti vasta sen jälkeen, kun yritykset on saatu verekseltään kiinni luvattomasta tietojen keräämisestä, tallentamisesta ja käytöstä – on pyytää käyttäjän "**suostumusta"** hänen tietojensa käyttöön (pyytäen joko kielteistä tai myönteistä vastausta).

On syytä kysyä: **"Mitkä ovat suostumuksen rajat?"** Kyse on paitsi siitä, mitä tietoja yritys voi pyytää käyttäjää antamaan, myös siitä, missä määrin käyttäjän voidaan sallia tinkiä yksityisyydestään ja muista perusoikeuksistaan saadakseen tiettyjä internetpalveluja tai etuja.

Näihin kysymyksiin ei ole helppoja vastauksia. Työlainsäädännön alalla yhteiskunnissamme on sovittu rajoista sen suhteen, missä määrin kansalaiset voivat suostua myönnytyksiin yksityiselämänsä suhteen. Useimmissa jäsenvaltioissa määritellään työlainsäädännössä ja työehtosopimuksissa esimerkiksi enimmäistyöaika, minimipalkka ja muita työelämän oikeuksia, joiden rajoittamisesta työnantaja ei voi pyytää työntekijää "neuvottelemaan". Tähän on olemassa yksinkertainen selitys: Katsotaan, että työntekijän ja työnantajan välillä ei vallitse vallan tasapainoa ja että näin ollen suostumusta ei voida yhdenvertaisesti antaa tai saada. Toiseksi on myös päätetty, että on syytä estää kilpailu alhaisimmasta tarjouksesta kaikkien työelämän oikeuksien suhteen, mikä voisi olla seurauksena, jos yksittäisten työntekijöiden sallittaisiin tai heidät "pakotettaisiin" neuvottelemaan oikeuksiensa luovuttamisesta.

Samanlainen vallan ja tiedon epäsuhta vallitsee internetissä: Yritysmaailman ja julkisen vallan edut painavat enemmän ja niiden valta ja tiedot ovat ylivoimaiset yksittäiseen käyttäjään

verrattuna, ja vaara kätkeytyy myös "halvempien" (ja siksi joidenkin käyttäjien kannalta "parempien") internetpalveluiden tarjoamiseen alhaisempaa yksityisyyden suojaa vastaan. Esittelijä on vakuuttunut siitä, että seuraava kamppailu keskustelussa internetin turvallisuudesta ja yksityisyydestä käydään hallitusten ja yksityisten yritysten hakeman "suostumuksen" rajoista.

Tämä asia on nykypäivän eurooppalaisille varsin merkityksellinen; "isoveli" ei tulekaan autoritaarisen hallintojärjestelmän muodossa, vaan se tulee – jos on tullakseen – varkain ja omalla "suostumuksellamme".

Lopuksi on mainittava vielä kaksi oikeutta: **oikeus koulutukseen ja oikeus internetin käyttöön**. Digitaalisesta lukutaidottomuudesta tulee 2000-luvun uusi lukutaidottomuuden muoto. Samoin kuin kaikilla lapsilla nykyään on oikeus koulutukseen ja kaikilla aikuisilla oikeus jatkokoulutukseen, kaikilla tulisi olla koko elämänsä ajan oikeus päästä käyttämään tietokonetta ja internetiä. Hallitusten pitäisi huolehtia, että käyttömahdollisuus on niiden syrjäisimmilläkin seuduilla ja köyhimmilläkin kansalaisilla; käyttöoikeutta ei myöskään saa evätä kansalaisilta "rangaistuksena" heidän rikkeistään. Kaikkien elämänalojen, seutujen ja kulttuurien ihmisten pitäisi voida käyttää hyväkseen kaikkia niitä eri palveluja, joita internet tarjoaa. Näin he voivat kehittää itseään, osallistua koulutukseen, ammatilliseen toimintaan ja ylläpitää ihmissuhteitaan sekä käyttää kaikin mahdollisin tavoin tekniikan ja lakien sallimia taloudellisia mahdollisuuksia.